

Počet zmínek: 1

Online: 1

Seskupeno dle: Typu média

Seřazeno dle: Datum vydání - od nejnovějších

Online 1

Z nouze – ctnost: Glassův sakralizovaný Kafka

[přejít na web](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 27.12.2025 0:15, Datum importu: 27.12.2025 0:33, Zdroj: divadelni.net, Autor: Markéta Polochová Markéta Polochová, Rubrika: recenze, Periodicita: Denně, Provozovatel: Divadelní net, z.s., Země: CZ

S letošním uvedením opery Proces je to počtvrté, kdy se ostravské publikum mohlo střetnout s dílem představitele hudebního minimalismu Philipa Glasse. V obou předchozích případech se jednalo o balet: v roce 2018 uvedlo **Národní divadlo moravskoslezské** komponovaný večer Vzlety a pády, o rok později Balet Gala. V obou případech byl jedním ze skladatelů právě Glass. Úplně první a nejintenzivnější setkání však proběhlo v roce 2013, v němž se Philip Glass stal rezidenčním skladatelem festivalu Ostravské dny a se svým ansámblem nabídl v ostravské multifunkční hale Gong skladbu Hudba ve dvanácti částech v podobě pětihodinového koncertu. Rovněž to není poprvé, co se v českých divadlech střetáváme s Glassovou hudební variací na motivy Kafkovy předlohy. V roce 2005 v Praze inscenovali Petr Kofroň a Miloslav Bambušek v české premiéře operu V kárném táboře (libreto Rudolph Wurlitzer), která se letos dočkala již třetího uvedení; operu Proces ostravští tvůrci nasadili úplně poprvé u nás (světová premiéra proběhla v roce 2014 v Londýně).

Představení dominuje Pavel Divín jako hlavní hrdina Josef K. Foto Martin Popelář

Režisér Jiří Nekvasil měl v úmyslu nasadit Glassův Proces již v roce 2020, jeho plán však nejprve zastavil covid, podruhé přišla komplikace v podobě opravy Divadla Antonína Dvořáka. Z tohoto souběhu okolností vyplynulo náhradní řešení: inscenace byla letos v říjnu umístěna do kostela svatého Václava, nejstaršího kostela v **Ostravě**, jako sevřený cyklus šestnácti představení během devatenácti dnů. Právě sakrální prostor, v němž se představení odehrává, dává Kafkovu existenciálnímu textu nový rozměr, obohacený o všemu nadřazenou rovinu vyšší moci. Osudový příběh Josefa K., který se ničím vědomým neprovinil, a přesto je pronásledován a perzekuován, se tu stává věcí veřejnou, sledovanou, ostendovanou.

Tomu napomáhá i jevištní uspořádání (David Bazika). Scéna, zasazená do části protilehlé oltáři, jenž zůstává neviděn za zády publika, je funkčně prostá a vhodně doplňuje čistotu a prostotu kostelního interiéru. Před dvanáctičlenným orchestrem s dirigentem (Bruno Ferrandis), umístěnými pod varhanním kúrem, stojí úzké pódium a nad ním vyvýšené patro. Jevištní prostor se rozšiřuje rovněž vedle diváků, v závěrečném obraze se všichni kromě Josefa K. a jeho vraha rozmístí v pomyslném třetím patře na kúru a shlížejí na Josefův konec. Zejména úzké molo tvořící hlavní hrací plán akcentuje nejen divadelnost a jevištní dění, ale i předváděcí prvek (příchody interpretů v mnohém evokují nástupy na módních přehlídkách).

I kdyby volba site-specific lokace – ostatně inscenování v sakrálních stavbách u nás není žádnou novinkou – v první polovině působila jen jako jedno z možných řešení a případné ozvláštnění, jednoznačná legitimizace takového rozhodnutí se dostaví ve druhé části v podobě nejsilnějšího výjevu celého představení. S příchodem kněze (Josef Škarka) se zradikalizuje již tak hutná atmosféra. Jediný sevřený výstup se opět odehrává pomalým kruhovým pohybem z mola na vyvýšené patro a zpět dolů, to vše v doprovodu Josefa K. a s nasvíceným křížem v rukou. Uhrančivý obraz má sílu i působivost Sorrentinových filmů: panoptikum barev, světla a intenzivních emocí. Škarkovo pojetí navíc zdatně sekunduje čelnému představiteli silou pěveckého i hereckého výkonu.

Philip Glass je světově nejuváděnějším žijícím operním skladatelem. Na snímku Josef Škarka jako kněz. Foto Martin Popelář

Představení dominuje Josef K. v podání Pavla Divína ve vší své plasticitě. Glassova hudba v sobě spojuje asonance i

melodičnost, dramatické i odlehčené pasáže. I Nekvasilova režie je tu – podobně jako původní hudba – na pohled/poslech jednoduchá, a přitom důmyslná: prostorová hierarchizace souznicí s kostelní vertikality, ale také důraz na grotesknost podtrhující nezvratnost osudu Josefa K. Ta se promítá do panoptikálnosti postav i jejich konání a kulminuje v záměrné divadelnosti (všechny postavy pod maskou Kafky), teatralnosti (výrazné kostýmy i stylizovaný projev některých postav, za všechny Leni nebo soudce) i v kabaretních prvcích (jeden výstup strážných se odehraje jako číslo vystřižené z varieté). A právě tato ambivalentnost a pestrost původní opery i jejího režijního ztvárnění se odráží i zhmotňuje v Divínově pojetí Josefa K.: vedle skvělého pěveckého výkonu interpret dominuje i v herecké poloze, a tak jeho K. přináší plastický obraz člověka, kterého pohání víra a zároveň pronásledují propady i beznaděj, to vše v neustálém plynulém kolotoči.

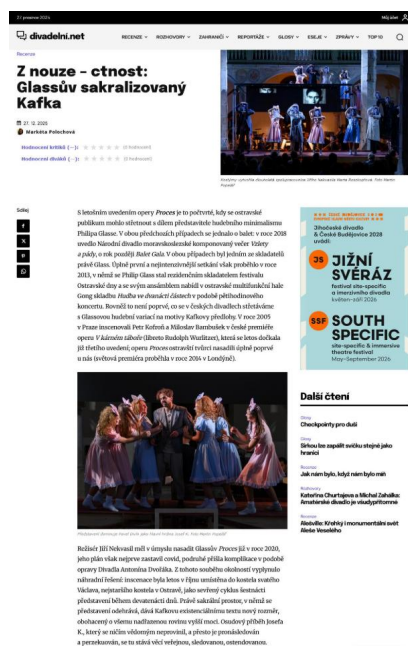
Scéna Davida Baziky je funkčně prostá a vhodně doplňuje čistotu a prostotu kostelního interiéru. Na snímku Josef Škarka a Pavel Divín. Foto Martin Popelář

Právě kruhová kompozice je jednou z dominant režijního řešení: do vyvýšeného prostoru opakovaně odchází Josef K. jako do svého bytu, často tam ale utíká před ostatními (dozorci, pronásledovateli, sousedy, soudcem), kteří však do daného prostoru rovněž vstupují – platforma tedy nezůstává coby Josefova svatyně, princip soustavného vystupování a sestupování naopak evokuje neustálý koloběh dění, z nějž není možné se jednoduše „vyvinut“, a tak je Josef K. po Kafkově vzoru poháněn neustále kupředu, a přitom neustále stahován zpátky.

Téma prostorové cykličnosti – ale také návratnosti variovanych hudebních motivů, typických pro Glassovu tvorbu – doplňuje cykličnost časová, přičemž čas se zde symbolicky dostává do role dozorce i soudce. Ubíhající čas se neustále zjevuje v projekcích na titulkovacím zařízení, promítaná spirála času se však s postupujícím procesem rozkládá a rozpadá na nesourodé díly. Podobně rozkladně se pracuje i s Kafkovou podobiznou, skládanou z překrývaných částí. Druhou část představení pak otevírá symbolické „všichni jsme/jste Kafka“, kdy se herci ukrývají za knihami s natištěnou autorovou podobiznou. Hodiny točené do spirály – soukolí dobře namazaného stroje, které vychýlí až marný boj jednotlivce vůči systému, neustále připomínají nemožnost úniku či návratu, drobným doplňujícím vtípkem v této koncepci se pak stává vteřinový odpočet přestávky.

Nejen díky Glassově hudbě, ale i režijnímu a interpretačnímu pojetí se inscenaci daří sugestivně zhmotnit absurditu i bezvýchodnost Kafkových románů, to vše vedle vyrovnaných pěveckých výkonů (hráno v angličtině) navíc umocňuje umístění do kostela a komorní atmosféra představení.

Národní divadlo moravskoslezské, **Ostrava** – Philip Glass: Proces. Libreto Christopher Hampton (1946) podle stejnojmenného románu Franze Kafky (1883–1924) z roku 1914, český překlad Pavel Drábek. Hudební nastudování, dirigent Bruno Ferrandis, režie Jiří Nekvasil, dramaturgie Juraj Bajús, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová, pohybová spolupráce Michaela Dzurovčinová. Premiéra 9. října 2025 v kostele svatého Václava v **Ostravě** (psáno z derniéry 25. října).

The screenshot shows the website of the National Theatre Ostrava (divadelni.net). The main headline is "Z nouze - ctnost: Glassův sakralizovaný Kafka". Below the headline, there is a photo of the stage production. To the right, there is a section titled "Dálší čtení" (Further reading) with a list of books and articles. The page also features a sidebar with "Novinky" (News) and "Aktuality" (Current events).

Sdílejte

K., který se ničím vědomým neprovinil, a přesto je pronásledován a perzekuován, se tu stává věcí veřejnou, sledovanou, ostendovanou.

Tomu napomáhá i jevištní uspořádání (David Bazika). Scéna, zasazená do části protilehlé oltáře, jenž zůstává neviděn za zády publika, je funkčně prostá a vhodně doplňuje čistotu a prostotu kostelního interiéru. Před dvanáctičlenným orchestrem s dirigentem (Bruno Ferrandis), umístěnými pod varhanním kúrem, stojí úzké pódium a nad ním vyvýšené patro. Jevištní prostor se rozšiřuje rovněž vedle diváků, v závěrečném obraze se všichni kromě Josefa K. a jeho vrahů rozmístí v pomyslném třetím patře na kúru a shlížejí na Josefův konec. Zejména úzké molo tvořící hlavní hrací plán akcentuje nejen divadelnost a jevištní dění, ale i předváděcí prvek (příchody interpretů v mnohem evokují nástupy na módních přehlídkách).

I kdyby volba site-specific lokace – ostatně inscenování v sakrálních stavbách u nás není žádnou novinkou – v první polovině působila jen jako jedno z možných řešení a případné ozvláštnění, jednoznačná legitimizace takového rozhodnutí se dostaví ve druhé části v podobě nejsilnějšího výjevu celého představení. S příchodem kněze (Josef Škarka) se zradikalizuje již tak hutná atmosféra. Jediný sevřený výstup se opět odehrává pomalým kruhovým pohybem z mola na vyvýšené patro a zpět dolů, to vše v doprovodu Josefa K. a s nasvíceným křížem v rukou. Uhrančivý obraz má sílu i působivost Sorrentinových filmů: panoptikum barev, světla a intenzivních emocí. Škarkovo pojetí navíc zdatně sekunduje čelnému představiteli silou pěveckého i hereckého výkonu.

Philip Glass je světově nejuváděnějším žijícím operním skladatelem. Na snímku Josef Škarka jako kněz. Foto Martin Popelář

Představení dominuje Josef K. v podání Pavla Divína ve vší své plasticitě. Glassova hudba v sobě spojuje asonance i melodičnost, dramatické i odlehčené pasáže. I Nekvasilova režie je tu – podobně jako původní hudba – na pohled/poslech jednoduchá, a přitom důmyslná: prostorová hierarchizace souznicí s kostelní vertikality, ale také důraz na grotesknost podtrhující nezvratnost osudu Josefa K. Ta se promítá do panoptikálnosti postav i jejich konání a kulminuje v záměrné divadelnosti (všechny postavy pod maskou Kafky), teatrálnosti (výrazné kostýmy i stylizovaný projev některých postav, za všechny Leni nebo soudce) i v kabaretních prvcích (jeden výstup strážných se odehraje jako číslo vystřižené z varieté). A právě tato ambivalentnost a pestrost původní opery i jejího režijního ztvárnění se odráží i zhmotňuje v Divínově pojetí Josefa K.: vedle skvělého pěveckého výkonu interpret dominuje i v herecké poloze, a tak jeho K. přináší plastický obraz člověka, kterého pohání víra a zároveň pronásledují propady i beznaděje, to vše v neustálém plynulém kolotoči.

Další čtení

Glosy

Checkpointy pro duši

Glosy

Sirkou lze zapálit svíčku stejně jako hranici

Recenze

Jak nám bylo, když nám bylo míř

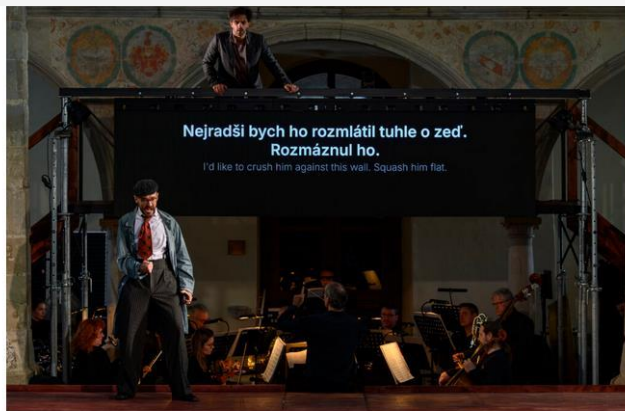
Rozhovory

Kateřina Churtajeva a Michal Zahálka: Amatérské divadlo je všudypřítomné

Recenze

Alešville: Křehký i monumentální svět Aleše Veselého

Sdílejte

Scéna Davida Baziky je funkčně prostá a vhodně doplňuje čistotu a prostotu kostelního interiéru. Na snímku Josef Škarka a Pavel Divín. Foto Martin Popelář

Právě kruhová kompozice je jednou z dominant režijního řešení: do vyvýšeného prostoru opakovaně odchází Josef K. jako do svého bytu, často tam ale utíká před ostatními (dozorci, pronásledovatelé, sousedy, soudcem), kteří však do daného prostoru rovněž vstupují – platforma tedy nezůstává coby Josefova svatyně, princip soustavného vystupování a sestupování naopak evokuje neustálý koloběh dění, z nějž není možné se jednoduše „vyvinit“, a tak je Josef K. po Kafkově vzoru poháněn neustále kupředu, a přitom neustále stahován zpátky.

Téma prostorové cykličnosti – ale také návratnosti variovanych hudebních motivů, typických pro Glassovu tvorbu – doplňuje cykličnost časová, přičemž čas se zde symbolicky dostává do role dozorce i soudce. Ubíhající čas se neustále zjevuje v projekcích na titulkovacím zařízení, promítaná spirála času se však s postupujícím procesem rozkládá a rozpadá na nespočet dílů. Podobně rozkladně se pracuje i s Kafkovou podobiznou, skládanou z překrývaných částí. Druhou část představení pak otevírá symbolické „všichni jsme/jste Kafka“, kdy se herci ukrývají za knihami s natištěnou autorovou podobiznou. Hodiny točené do spirály – soukolí dobře namazaného stroje, které vychýlí až marný boj jednotlivce vůči systému, neustále připomínají nemožnost úniku či návratu, drobným doplňujícím vtípem v této koncepci se pak stává vteřinový odpočet přestávek.

Nejen díky Glassově hudbě, ale i režijnímu a interpretačnímu pojetí se inscenaci daří sugestivně zhmotnit absurditu i bezvýchodnost Kafkových románů, to vše vedle vyrovnaných pěveckých výkonů (hráno v angličtině) navíc umocňuje umístění do kostela a komorní atmosféra představení.

Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava – Philip Glass: Proces.
Libreto Christopher Hampton (1946) podle stejnojmenného románu Franze Kafky (1883–1924) z roku 1914, český překlad Pavel Drábek. Hudební nastudování, dirigent Bruno Ferrandis, režie Jiří Nekvasil, dramaturgie Juraj Bajús, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová, pohybová spolupráce Michaela Dzurovčinová. Premiéra 9. října 2025 v kostele svatého Václava v Ostravě (psáno z derniéry 25. října).

Markéta Polochová

Tagy

Sobotní soda

Další čtení

Glosy

Checkpointy pro duši

Glosy

Sirkou lze zapálit svíčku stejně jako hranici

Recenze

Jak nám bylo, když nám bylo mihn

Rozhovory

Kateřina Churtajeva a Michal Zahálka: Amatéřské divadlo je všudypřítomné

Recenze

Alešville: Křehký i monumentální svět Aleše Veselého

Sdílejte

Nejen díky Glassově hudbě, ale i režijnímu a interpretačnímu pojetí se inscenaci daří sugestivně zhmotnit absurditu i bezvýchodnost Kafkových románů, to vše vedle vyrovnaných pěveckých výkonů (hráno v angličtině) navíc umocňuje umístění do kostela a komorní atmosféra představení.

Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava – Philip Glass: Proces.

Libreto Christopher Hampton (1946) podle stejnojmenného románu Franze Kafky (1883–1924) z roku 1914, český překlad Pavel Drábek. Hudební nastudování, dirigent Bruno Ferrandis, režie Jiří Nekvasil, dramaturgie Juraj Bajús, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová, pohybová spolupráce Michaela Dzurovčínová. Premiéra 9. října 2025 v kostele svatého Václava v Ostravě (psáno z derniéry 25. října).

Markéta Polochová

Tagy

Sobotní soda

Další čtení

Glosy

Checkpointy pro duši

Glosy

Sirkou lze zapálit svíčku stejně jako hranici

Recenze

Jak nám bylo, když nám bylo mihn

Rozhovory

Kateřina Churtajeva a Michal Zahálka: Amatérské divadlo je všudypřítomné

Recenze

Alešville: Křehký i monumentální svět Aleše Veselého

